

Kreativni čin: način postojanja

Rik Rubin
zajedno s Nilom Strausom

Prevela
Ksenija Vlatković

■ Laguna ■

Naslov originala

Rick Rubin with Neil Strauss

THE CREATIVE ACT

A Way of Being

Copyright © 2023 by Rick Rubin

"Published by arrangement with Canongate Books Ltd,
14 High Street, Edinburgh EH1 1TE".

Translation copyright © 2024 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Nama nije cilj da stvaramo umetnost,
cilj nam je da živimo u tom božanstvenom stanju
u kome umetnost postaje neizbežna.*

Robert Henri

Svako je stvaralac.	13	Udarite kontru	99
Kalibrisanje	15	Slušanje	101
Izvorište kreativnosti	21	Strpljenje	105
Svesnost	25	Početnički duh	109
Sud i filter	29	Inspiracija.	117
Nevidno	35	Navike.	121
Tragajte za znacima	39	Seme.	131
Praksa	45	Eksperimentisanje	137
Zagnjurivanje		Isprobajte sve.	145
(u velika dela)	51	Majstorija	151
Priroda kao učiteljica	53	Zamah.	155
Ništa nije statično	57	Tačka gledišta	163
Pogledajte u sebe.	61	Razbijanje jednoličnosti	169
Sećanja i nesvesno	63	Kompletiranje	175
Uvek je tu	67	Duhovno obilje.	185
Okruženje.	69	Eksperimentator	
Sumnja u sebe	71	i finišer	189
Pronađite način	75	Privremena pravila.	191
Distrakcija	81	Izuzetnost.	197
Saradnja.	85	Uspeh	199
Namera	87	Prisna rezervisanost	
Pravila	91	(kao mogućnost).	205

78 oblasti mišljenja

Ekstaza	207	Zaposednutost	291
Referentna tačka	211	Ono što vama vrši posao (verovanje)	293
Odsustvo nadmetanja	213	Adaptacija.	295
Esencija	217	Prevođenje	299
Apokrifi	221	Novi list	303
Isključivanje (obeshra- brujućih glasova).	227	Kontekst.	307
Svest o sebi	231	Energija (u delu)	311
Nadohvat ruke	235	Završite da biste mogli da počnete (regeneracija)	315
Vanvremeni šapat	239	Igra	319
Očekujte neočekivano	241	Umetnost kao navika (sangha).	325
Velika očekivanja	245	Lična prizma	329
Otvorenost	251	Biće šta će biti	333
Okolo munje gromovnice.	257	Saradnja	335
24/7 (prisutni)	263	Pitanje autentičnosti.	343
Spontanost (posebni trenuci)	267	Čuvarkuća	347
Kako odabrati	273	Zašto stvaramo umetnost?.	353
Nijanse i stepeni	277	Sklad	357
Implikacije (svrha).	281	Sve što govorimo sebi	363
Sloboda	285		

Ništa u ovoj knjizi
ne slovi za istinu.
Sve je samo odraz onog što sam primetio –
ovo su više misli nego činjenice.

Neke ideje će vas možda dotaći,
druge neće.
Poneka će probuditi unutrašnje spoznaje
koje ste zaboravili da imate.
Uzmite sve što vam koristi.
Ostalo zaboravite.

Svaki ovakav trenutak
predstavlja poziv
za dalje istraživanje:
za dublje uranjanje,
za primicanje ili udaljavanje.
Svaki otvara mogućnost
za novi način postojanja.

Svako je stvaralac

Ljudima koji se ne bave tradicionalnom umetnošću verovatno će biti nelagodno da kažu za sebe da su *umetnici*. Moguće je da oni stvaralaštvo vide kao nešto izuzetno, kao nešto što prevazilazi njihove sposobnosti. Vide to kao poziv za odabrane koji su rođeni s darom.

Srećom, pa to nije istina.

Kreativnost nije retka sposobnost. I nije joj teško pristupiti. Kreativnost je fundamentalni aspekt toga što smo ljudi. I stičemo je rođenjem. Posедуje je svako od nas.

Kreativnost se ne vezuje isključivo sa stvaranje umetnosti. Svako od nas je svakodnevno upražnjava.

Stvarati znači sprovesti u život nešto što ranije nije postojalo. To može biti razgovor, rešenje nekog problema, poruka prijatelju, novi raspored nameštaja u sobi, novi put do kuće da se izbegne zastoј.

Ono što stvarate ne mora da ima publiku, ne mora da bude snimljeno, prodato ili zatvoreno u staklenu vitrinu da biste ga proglasili umetničkim delom. Već svojim postojanjem mi smo tvorci na najsušastveniji način, budući

da stvaramo sopstveni doživljaj stvarnosti i sazdamo svet koji opažamo.

U svakom trenutku smo uronjeni u polje neizdiferencirane materije iz koje naša čula skupljaju mrvice informacija. Spoljašnji univerzum koji opažamo ne postoji kao takav. Preko niza električnih i hemijskih reakcija mi generišemo stvarnost unutar sebe. Mi stvaramo šume i okeane, toplotu i hladnoću. Čitamo reči, čujemo glasove i dajemo tumačenja. I onda, momentalno, reagujemo. Sve se to događa u svetu koji smo sami stvorili.

Dakle, bez obzira da li formalno stvaramo umetnička dela ili ih ne stvaramo, svi mi živimo kao umetnici. Svi opažamo, filtriramo i sakupljamo podatke, a onda aranžiramo iskustvo za sebe i druge na osnovu tog skupa informacija. Bez obzira da li to činimo svesno ili nesvesno, zbog same činjenice da smo živi aktivno učestvujemo u neprekidnom procesu stvaranja.

Živeti kao umetnik predstavlja način postojanja u svetu. Predstavlja način opažanja. Naviku da se obraća pažnja. Usavršavanje senzibilnosti kako bismo bolje hvatali i one tananije note. Traganje za onim što nas privlači i onim što nas odbija. Registrovanje preliva u osećanjima koja se javljaju i kuda ona vode.

Jedan skladan odabir za drugim, čitav vaš život je vrsta samoizražavanja. Vi postojite kao kreativno biće u kreativnom univerzumu. Postojite kao jedinstveno umetničko delo.

Kalibrisanje

Razmišljajte o svetu kao o večitom kreativnom odvijanju.

Drveće cveta.

Čelije se dele.

Reke obrazuju nove pritoke.

Svet pulsira od plodonosne energije i sve što postoji na ovoj planeti koristi tu energiju.

Svaka manifestacija tog odvijanja vrši svoj deo posla u prilog sveta, svaka na svoj način, u skladu sa sopstvenim kreativnim impulsom.

I kao što drvo rađa cveće i voće, ljudski rod stvara umetnička dela. Most Golden gejt, *White Album*, Gernika, Aja Sofija, Sfinga, spejs-šatl, *Autobahn*, Debisijeva „Mesečina“, rimski Koloseum, *Filipsov* odvijlač, ajped, filadelfijski čizstejk.

Pogledajte oko sebe: toliko je neverovatnih dostignuća kojima se možemo diviti. I svako je čovekov izraz njegove prave prirode, isto kao što je građenje gnezda u prirodi kolibrija, rađanje breskve u prirodi breskvinog drveta a davanje kiše u prirodi nimbostratusa.

Svako gnezdo, svaka breskva, svaka kišna kap i svako veliko delo su neponovljivi. Ponekad se čini da neko drveće

rađa više lepih vočki od drugih ili da neki ljudi stvaraju izuzetnija dela od drugih. Ali ukus i lepota su u oku posmatrača.

Kako oblak zna kad da pusti kišu? Kako drvo zna kad počine proleće? Kako ptica zna kad je vreme da svije novo gnezdo?

Univerzum funkcioniše kao sat:

Svemu ima vreme,

i svakom poslu pod nebom ima vreme

Ima vreme kad se rađa, i vreme kad se umire;

vreme kad se sadi, i vreme kad se čupa posađeno;

Vreme kad se ubija, i vreme kad se isceljuje;

vreme kad se razvaljuje, i vreme kad se gradi.

Vreme plaču i vreme smehu;

vreme ridanju i vreme igranju;

Vreme kad se razmeće kamenje,

i vreme kad se skuplja kamenje.

Te ritmove nismo mi uspostavili. Mi samo učestvujemo u širem kreativnom činu kojim ne dirigujemo. Nama se diriguje. Umetnik sledi kosmički program, baš kao i čitava priroda.

Ako vam sine uzbudljiva zamisao a vi je ne sprovedete u delo, nije neuobičajeno da ta zamisao nađe svoj put kroz nekog drugog tvorca. To ne znači da vam je drugi umetnik ukrao zamisao, već da je toj zamisli kucnuo čas da se oživotvori.

U tom opštem kreativnom odvijanju, ideje i misli, teme i pesme i druga umetnička dela egzistiraju u etru i sazrevaju prema rasporedu, spremni da pronađu izraz u materijalnom svetu.

Naš zadatak kao umetnika je da svučemo tu informaciju, da je preobrazimo i da je podelimo. Svi smo mi prevodioci

poruka koje univerzum šalje. A najbolji umetnici su obično oni koji imaju najsenzitivnije prijemnike kojima upiju energiju koja je zavibrirala u određenom trenutku. Mnogi veliki umetnici prvo razviju osetljivost svojih prijemnika, ali ne zato što žele da se bave umetnošću već da zaštite sebe. Oni moraju da se zaštite zato što ih sve mnogo jače pogađa. Zato što sve osećaju mnogo intenzivnije.

Umetnost često stigne u vidu pokreta. Bauhaus u arhitekturi, apstraktni ekspresionizam, francuski novi talas u kinematografiji, bitnička poezija, pank-rok, da navedem samo nekoliko iz nedavne prošlosti. Ti pokreti nailaze kao talasi; neki umetnici umeju da čitaju kulturna kretanja i umeju tako da se nameste da ih talasanje ponese. Drugi možda primete talas, ali odluče da zaplivaju nasuprot struji.

Svako od nas poseduje prijemnik za kreativne misli. Nekad je prenos jači, nekad slabiji. Ako vaš prijemnik nije fino nabaždaren, verovatno će vam šum maskirati informacije. Pogotovu što su signali koji dopiru do nas često mnogo subtilniji od sadržaja koji registruje naša senzorna osetljivost. To su više energetske nego dodirljive pojave, više intuitivni nagoveštaji nego svesna beleženja.

Većinu vremena sakupljamo informacije o svetu preko svojih pet čula. Ali kad je reč o informacijama koje putuju preko viših frekvencija, kanališe se energetski materijal koji se ne može fizički uhvatiti. On se opire logici, isto kao elektron koji uspeva da se nađe na dva mesta istovremeno. Ali ta neuhvatljiva energija je izuzetno vredna, mada je samo mali broj ljudi dovoljno otvoren da je primi.

Kako onda registrovati signal koji ne može ni da se čuje ni da se definiše? Odgovor je tako što ga nećete tražiti. Niti ćete pokušavati da predvidite ili analizirate metod da uđete u njega. Umesto toga samo treba stvoriti otvoreni prostor u kome je on dopušten. Prostor u našem umu koji smo sasvim ispraznili od uobičajene pretrpanosti da se ponaša kao vakuum. Vakuum koji uvlači u sebe ideje koje univerzum stavlja na raspolaganje.

Dostići taj stepen slobode mnogo je lakše nego što se vama čini. Svi smo je u početku imali. Kao deca smo doživljavali mnogo slabiju interferenciju između prijema ideja i njihovog pounutranjenja. Nove informacije prihvatili smo s oduševljenjem umesto da ih suprotstavljamo onome u šta već verujemo; živeli smo u trenutku umesto da brinemo o budućim posledicama; bili smo više spontani, manje analitični; više znatiželjni, manje bezvoljni. Čak i najobičnije događaje u životu dočekivali smo sa strahopoštovanjem. Duboka tuga i snažno ushićenje su ponekad momentalno sledili jedno za drugim. Nije postojala fasada i nismo se vezivali za priču.

Umetnici koji tokom svog života neprekidno stvaraju izuzetna dela često su uspeli da sačuvaju ove dečje kvalitete. Bivstvujući na način koji vam dopušta da svet posmatrate neiskvarenim, nevinim očima dobićete slobodu da svoje akcije tempirate prema rasporedu univerzuma.

Ima vreme kad ideje stižu,
vreme kad nađu put
da se izraze kroz nas.

Izvorište kreativnosti

**Počinjemo od svega;
svega što smo videli,
svega što smo uradili,
svega što smo pomislili,
svega što smo osetili,
svega što smo zamislili,
svega što smo zaboravili,
i svega što ostaje neizgovoreno i nedomišljeno
u nama.**

To je naša izvorna sirovina i od nje stvaramo svaki kreativni trenutak.

Taj sadržaj ne potiče iz nas. Njegovo Izvorište je izvan nas. U mudrosti koja nas okružuje, tom nepresušnom posluženju koje je uvek na raspolaganju.

Mi ga ili osećamo ili pamtimo ili se uključujemo u njega. I to ne samo preko svojih doživljaja. Već i preko snova, intuicije, fragmenata ispod praga osetljivosti ili drugih nama još nepoznatih načina preko kojih ono spoljašnje nalazi put unutra.

Umu se čini da taj sadržaj potiče iz nas. Što je samo iluzija. Sićušni fragmenti neizmernog Izvorišta pohranjeni su u nama. Te dragocene čestice se kao isparenja dižu iz nesvesnog i kondenzuju u misao. U ideju.

Možda vam je lakše da Izvorište zamislite kao oblak.

Oblaci nikad zapravo ne nestaju. Samo promene oblik. Pretvore se u kišu i postanu deo okeana, potom ispare i opet postanu oblak.

Isto važi i za umetnost.

Umetnost je kruženje energetske ideje. Jedini razlog što nam se one čine novim jeste što se prilikom svakog povratka drugačije iskombinuju. Ne postoje dva ista oblaka.

Upravo zato kada nas zadivi neki novi komad umetnosti, vibracije u sebi osećamo na dubljem nivou. Možda zato što nam se nešto poznato vratilo u nepoznatom obliku. A možda to zaista *jeste* nešto nepoznato za čim smo tragali a da nismo znali. Još jedan nedostajući delić u beskrajnoj slagalici.

Kad ono što je bilo ideja
učinite stvarnim
može vam se činiti neznatnijim.
Zato što je od nezemaljskog postalo ovozemaljsko.

Imaginacija ne poseduje granice.
Materijalni svet ih poseduje.
Delo postoji u oba sveta.

Svesnost

Kad obavljamo većinu svakodnevnih poslova sami pravimo plan i smišljamo strategiju za izvršenje neposrednog zadatka. Mi stvaramo program.

Svesnost deluje drugačije. Program se dešava oko nas. Svet je delatnik a mi smo gledaoci. Naša moć da biramo sadržaj je u najboljem slučaju mala, a možda i nepostojeća.

Svesnost je dar zahvaljujući kome u svakom trenutku možemo da posmatramo šta se dešava oko nas i u nama. I dok to činimo možemo da ostanemo uzdržani i neangažovani. Možemo da pratimo telesne senzacije, prolazne misli i osećanja, zvučne ili vizualne nagoveštaje, mirise i ukuse.

Prilikom distanciranog posmatranja, time što ne interveniše, naša svesnost dopušta cvetu koji opažamo da otkrije mnogo više o sebi. I to važi za sve stvari.

Svesnost se ne može forsirati. Za nju je potrebno malo truda, mada je ključ u posvećenosti. Potrebno je aktivno joj dopuštati da se pojavi. Potrebno je biti prisutan i prihvatati ono što se događa u večnom sada.

Čim imenujete bilo koji aspekt Izvorišta, prestali ste da posmatrate i počeli ste da proučavate. Ovo važi za svaku

misao koja vas izvlači iz sadašnjosti u kojoj ste s objektom svoje svesnosti, bilo da je reč o analizi ili o prostom javljanju svesti o prisutnosti svesnosti. Analiza je sekundarna funkcija. Prva dolazi svesnost kao čist kontakt s objektom vaše pažnje. Ako mi se učini da je nešto zanimljivo ili lepo, prvo doživim samo iskustvo. Tek nakon toga mogu da pokušam da ga razumem.

Iako ne možemo da promenimo to što posmatramo, možemo da promenimo kako posmatramo.

Svesnost možemo da proširimo ili da suzimo, da je doživljavamo otvorenih ili zatvorenih očiju. Možemo da utišamo ono iznutra kako bismo primetili više onoga spolja, a možemo i da utišamo ono spolja kako bismo primetili jasnije šta se dešava iznutra.

Možemo da uveličamo ono što posmatramo toliko da postane neprepoznatljivo, a možemo i toliko da ga umanjimo da nam se čini da ga vidimo prvi put.

Svet je veliki samo onoliko koliko ga vi vidite velikim. Negujući svoju svesnost proširujemo svoj svet.

Na taj način ne povećavamo samo obim nama raspoloživog stvaralačkog materijala, već i života koji možemo da živimo.

Spremnost da se pogleda u dubinu
koren je kreativnosti.
Videti dalje od običnog i banalnog
i stići do onog što bi inače ostalo nevidljivo.

Sud i filter

U svakome od nas postoji jedno spremište. I ono se neprekidno puni podacima.

Ono sadrži sve naše misli, osećanja, snove i doživljaje sveta. Nazovimo ga sudom.

Informacije ne ulaze direktno u sud, kao kiša kad puni bure. One su kod svakog od nas filtrirane na jedinstven način.

Neće sve proći kroz taj filter. A ono što prođe, neće uvek proći ispravno.

Svako od nas ima svoj metod redukovanja Izvorišta. Naš memorijski prostor je ograničen. Naša čula često pogrešno opažaju podatke. A naš um nema dovoljno procesne snage da primi sve informacije oko nas. Naša čula bi bila onespobljena od toliko svetlosti, boja i mirisa. Ne bismo mogli da razlikujemo objekat od objekta.

Da bismo mogli da plivamo kroz taj beskonačni svet podataka, rano u životu naučimo da se fokusiramo na informacije koje nam se čine esencijalnim ili posebno zanimljivim. A sve ostalo da isključimo.

Kao umetnici treba da pokušamo da obnovimo dečju percepciju: ono nevinije stanje začuđenosti i poštovanja koji se ne vezuje za korist ili preživljavanje.

Naš filter neminovno redukuje oštroumnost Izvorišta tako što interpretira prispele podatke umesto da ih pušta da slobodno prolaze. Dok se sud puni tim prerađenim fragmentima namah se stvaraju veze s materijalom koja se već nalazi tu.

A te veze stvaraju verovanja i priče. Možda se one odnose na to ko smo mi, ko su ljudi oko nas ili u kakvoj vrsti sveta živimo. Naposletku se te priče sjedinjuju u jednu sliku sveta.

Kao umetnici želimo da s tim pričama postupamo blago dok stvaramo prostor za ogromnu količinu informacija koje se teže uklapaju u okvire našeg sistema verovanja. Što smo sposobniji da primamo sirovije podatke i što ih manje preinačujemo, to se više približavamo prirodi.

Kreativni čin moguće je zamisliti i kao posmatranje celokupnog sadržaja našeg suda kao potencijalnog materijala, odabiranje elemenata koji nam se u tom trenutku čine korisnim ili važnim i njihovo prikazivanje.

Izvorište smo uvukli u sebe i pretočili ga u knjige, filmove, zgrade, slike, jela, poslovne poduhvate – u bilo koji posao koga smo se latili.

A ako odlučimo da podelimo sa drugima ono što smo napravili, naše delo će možda ponovo početi da kruži i postaće izvorna sirovina za druge.

Izvorište se stavlja na raspolaganje.

Filter destiluje.

Sud prima.

I često se sve ovo događa mimo naše kontrole.

Korisno je znati da je moguće preskočiti ovu unapred određenu postavku sistema. Uz vežbu možemo da popravimo međusklop s Izvorištem i da radikalno povećamo kapacitet suda. Ako hoćete da vam muzika drugačije zvuči, nije uvek najjednostavniji put da se promeni instrument, ali ponekad je najnadmoćniji.

Nije važno kojim alatima stvarate,
pravi instrument ste vi.
Baš unutar vas,
univerzum koji nas okružuje
čitav staje u žižu.

Nevidno

Prema konvencionalnoj definiciji, svrha umetnosti je stvaranje materijalnih i digitalnih tvorevina. Punjenje polica grnčarijom, knjigama i pločama.

I mada umetnici uopšteno gledano nisu toga svesni, krajnji proizvod je nusprodukt veće želje. Mi ne stvaramo da bismo pravili ili prodavali materijalne proizvode. Stvarački čin je pokušaj da se uđe u oblast mističnog. Žudnja za transcendencijom. Ono što stvorimo omogućava nam da podelimo sa drugima scene unutrašnjeg predela, onog izvan granice poimanja. Umetnost je naš portal u nevidni svet.

Umetnik bez duhovne komponente pristupa radu s jednim ključnim propustom. Duhovni svet izaziva osećanje začuđenosti i stepen otvorenosti uma koji se ne može uvek pronaći unutar nauke. Svet razuma ume da bude uzan i pun ćorsokaka dok je duhovni pogled neizmeran i otkriva fantastične mogućnosti. Nevidni svet je bezgraničan.

Možda se reč *spiritualnost* neće dopasti onima koji se uglavnom drže razuma ili onima koji tu reč smatraju sinonimom za organizovanu religiju. Ako vam je draže da

spiritualnost vidite kao verovanje u povezanosti, nema problema. Ako pre smatrate da je tu reč o verovanju u magično, opet nema problema. U šta god da verujemo, to poseduje svoj naboj bez obzira da li ga možemo dokazati ili ne.

Spiritualnost je način da posmatrate svet u kome niste sami. Ispod površine postoje dublja značenja. Moguće je zauzdati energiju oko vas kako biste oplemenili svoj rad. Vi ste deo nečeg mnogo većeg nego što se može objasniti – sveta beskonačnih mogućnosti.

Kontrolisanje te energije može biti izvanredno korisno u vašim kreativnim zanimanjima. Princip radi na veru. Morate da verujete i ponašate se kao da je istinit. Bez ikakvog dokaza.

Ako radite na nekom projektu možda ćete primetiti da se očigledne koincidencije javljaju mnogo češće nego što bi se moglo objasniti slučajem – bezmalo vam se čini da vas neka ruka vodi u određenom pravcu. Kao da postoji neka unutrašnja namera koja nežno utiče na vaše pokrete. Vera vam omogućava da sledite pravac ne tražeći da ga razumete.

Posebnu pažnju poklanjajte trenucima koji vam oduzimaju dah – prekrasnim zalascima sunca, neobičnoj boji očiju, dirljivoj kompoziciji, elegantnom dizajnu neke složene mašine.

Ako nam neko delo, neki delić svesnosti ili neka prirodna pojava omogućavaju da pristupimo nečem većem, onda je posredi manifestovanje spiritualne komponente. Zahvaljujući tome možemo da načas vidimo nevidno.

Nije neobično da nauka
naposletku sustigne umetnost.
Isto tako nije neobično da umetnost
naposletku sustigne duhovnu prirodu.

Tragajte za znacima

Materijal za naš rad nalazi se na svakom ćošku. Upleten je u razgovore, prirodu, slučajne susrete i postojeća umetnička dela.

Ako tražite rešenje za kreativan problem, počnite da poklanjate posebnu pažnju onome što se dešava oko vas. Tražite znake koji vas upućuju na nove metode ili načine da dublje razvijate trenutne ideje.

Nekad pisac sedi u kaficu i piše scenu, ali i dalje nije siguran šta će njegov lik sledeće da kaže. Možda će mu fraza koju su razmenili za susednim stolom doneti direktan odgovor ili ga barem usmeriti u mogućem pravcu.

Ovu vrstu poruka primamo svakog dana, ali treba biti otvoren za njih. Možda čitamo knjigu i pažnju nam privuče određeni citat iz knjige ili gledamo film i replika koju čujemo navede nas da zastanemo i vratimo scenu. Ponekad je to pravi odgovor za kojim smo tragali. Ponekad je odjek ideje koju srećemo i na drugim mestima – ideje koja traži više pažnje i potvrđuje da je odabran pravi put.

Ti prenosi su suptilni: oni su uvek prisutni, ali isto tako ih je lako propustiti. Ako ne obraćamo pažnju na znake,

nećemo ni primetiti kad nas mimoiđu. Uočavajte veze i pratite kuda one vode.

Kad se dogodi nešto neuobičajeno, zapitajte se zašto se baš to dogodilo. Kakvu poruku šalje? Šta bi moglo biti dublje značenje?

Ovo nije naučan postupak. Niti smo mi u stanju da kontrolišemo znake, niti možemo da ih nateramo da se prikažu. Ponekad pomaže ako ste čvrsto rešili da pronađete specifičan odgovor ili da potvrdite određeni pravac. Drugi put je pametnije odustati od svake namere da biste lakše našli put.

Dešifrovanje ovih signala je sastavni deo umetnikovog rada. Što ste otvoreniji, to ćete pronalaziti više znakova i manje ćete morati da se naprežete. Možda ćete moći i manje da razmišljate zato što ćete početi da računate na odgovore koji leže u vama.

Zamislite da je spoljašnji svet jedna pokretna traka koja prevozi beskrajn niz paketića i nikad ne staje. Prvi korak bi bio da primetite da postoji pokretna traka. A onda, kad god poželite, da uzmete jedan paketić, da ga odvijete i pogledate šta je unutra.

Korisna vežba je da otvorite knjigu na bilo kojoj strani i pročitate prvi red na koji vam padne pogled. Pokušajte da shvatite na koji način se to što ste pročitali odnosi na vašu situaciju. Svaka povezanost koju primetite mogla bi biti proizvod slučajnosti, ali možda treba prihvatiti i mogućnost da tu postoji nešto više od slučajnosti. Kad mi je puklo slepo crevo doktor koji me je pregledao insistirao je da me smesta primi u bolnicu i izvadi ga. Objasnili su mi da je to jedino što može da se uradi. Nekako sam se našao u obližnjoj knjižari. Na stočiću ispred mene stajala je nova knjiga doktora Endrua Vajla. Podigao sam je i pustio da se otvori na nekoj strani. U prvom pasusu koji sam pročitao

pisalo je: ako doktor želi da vam odstrani deo tela, tvrdeći da taj deo nema nikakvu funkciju, nemojte da mu verujete. Informacija koja mi je bila potrebna obznanila se u pravom trenutku. I ja i dalje imam slepo crevo.

Ponekad kad se znaci sami pokažu čini se kao da se sve odigrava u skladu s nekim osetljivim satnim mehanizmom. Kao da vam univerzum gurka sitne podsetnike da biste znali da je na vašoj strani i da želi da vam obezbedi sve što vam je potrebno da završite svoj zadatak.

Tragajte za onim što vi uočavate
a niko drugi ne vidi.

Praksa

Životinje u divljini moraju da suze vidno polje da bi preživele. Uzan fokus sprečava odvratanje pažnje od kritičnih potreba.

Za hranom,
skloništem,
izbegavanjem grabljivaca,
razmnožavanjem.

Ovo refleksno postupanje ponekad može da bude prepreka za umetnika. Rastezanjem obima pažnje moguće je uočiti i prikupiti više značajnih momenata i obogatiti riznicu materijala koji će se jednom možda upotrebiti.

Praksa je otelotvorenje tog koncepta. I može nam olakšati prizivanje željenog stanja svesti. Kad ponavljamo vežbu otvaranja čula za svet oko nas, približavamo se življenju u neprekidno otvorenom stanju. I gradimo naviku. Onu koja stanje proširene svesnosti čini našim regularnim vidom postojanja u svetu.

Produbljivanje ove prakse podrazumeva ulazak u još dublji odnos s Izvorištem. Što više smanjimo interferenciju koju pravi naš filter, to ćemo bolje primećivati ritmove